

Etik och etiska modeller

Filmens innehåll

I det här programmet kommer vi att lära oss om vad etik är för något. Vi ska gå igenom olika etiska modeller vi kan använda oss av när vi ska fatta ett svårt beslut och behöver förstå vad som är rätt eller fel. Vi lär oss om pliktetik, konsekvensetik, sinnelagsetik och dygdetik.

Programmet är indelat i kapitel:

- Inledning (00:00 - 03: 32)
- Pliktetik (03:33 - 07:02)
- Konsekvensetik (07:03 - 10:24)
- Sinnelagsetik (10:25 - 14:56)
- Dygdetik (14:57 - 16:25)
- Avslutning (16:26 - SLUT)

Undervisningen ska behandla följande centrala innehåll enligt läroplan:

Religionskunskap (högstadiet)

- Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik.
- Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik.

Filmfakta

Ämne: Religionskunskap

Ålder: Från 13 år (H)

Speltid: 18 minuter

Svenskt tal med svensk text som tillval

Produktion: Solfilm Media AB

Inlärningsmål:

- Att lära sig mer om etiska modeller och hur man kan använda sig av dem.
- Att med hjälp av exempel ur vardagen väcka diskussioner i klassen kring olika dilemman.

© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Solfilm Media AB.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

© Solfilm Media AB
Svensk distribution: © Solfilm Media AB, MMXVII
Filmnr: Sol7443

Etik och etiska modeller

Innan filmen

Vad vet vi?

Gör en gemensam tankekarta där eleverna får berätta om vad de vet om etiska modeller.

Gissa ordet

Låt eleverna först själva sedan i par försöka förklara följande begrepp:

etik	moral
dilemma	plikt
konsekvens	dygd
sinnelag	den gyllene regeln

Diskussionsfrågor

Det är viktigt att läraren/ledaren förbereder övningarna kring filmen och funderar igenom hur diskussioner och svar ska hanteras. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar. Anpassa gärna materialet och fördela eventuellt frågorna bland grupperna.

Följande frågor är indelade i kapitelordning.

Inledning (00:00 - 03:32)

- Ge några exempel på vilka beslut eller dilemman du kan råka ut för en vanlig dag. Till exempel att du ser något som känns fel eller om du kanske borde göra något för någon annan?
- Vad innebär ordet "etik"?
- Vad innebär ordet "moral"?
- Vad är en etisk modell?

Pliktetik (03:33 - 07:02)

- Vad innebär "pliktetik"?
- Beskriv vad den *gyllene regeln* innebär.
- I filmen får vi se ett exempel på hur du kan tänka om du tänkte lägga upp en bild på din kompis på sociala medier. Hur skulle du göra i den situationen? Varför?
- Hur lyder Immanuel Kants regel?
- Är det rätt eller fel att smaka på godiset i affären? Varför?
- Är det rätt eller fel att spotta ut tuggummit på gatan? Varför?

- I filmen får vi se ett exempel där du glömt att bjuda in en klasskompis till ett häng med andra klasskompisar. Skulle du berätta eller inte berätta? Vilka fördelar och nackdelar finns med de två alternativen?

Konsekvensetik (07:03 - 10:24)

- Vad innebär "konsekvensetik"?
- Hur är en handling god enligt konsekvensetiken?
- Hur är en handling dålig eller meningslös enligt konsekvensetiken?
- "En handling som känns bra i stunden kan bli ett problem på lång sikt" säger man i filmen. Vad menas med det tror du?
- I filmen ser vi ett exempel där du tappat bort din kompis tröja. Antingen kan du berätta för kompis, eller inte berätta och hoppas att kompis glömmet bort tröjan. Hur skulle du ha gjort? Vilka konsekvenser kan ditt val ge?
- Vilka konsekvenser kan det ge om du kör för fort?
- En variant av konsekvensetiken är att du handlar så att nyttan blir så stor som möjligt, för så många som möjligt. Vad kan det innebära i praktiken?
- I filmen ser vi ett exempel där du leder en expedition till Mount Everest. Hur skulle du ha gjort i den situationen? Resonera tillsammans i klassen.

Sinnelagsetik (10:25 - 14:56)

- Vad innebär "sinnelagsetik"?
- I filmen ser du ett exempel där du ger en kompis en tårta. Vad vill exemplet visa?
- Vad tycker du om termerna "Det var inte meningen" och "Det är tanken som räknas"? När känns de relevanta och när känns de inte relevanta?
- Vad är en "björntjänst" och varifrån kommer den termen?
- Vad innebär termen "när ändamålen helgar medlen"?
- Var det rätt eller fel att släppa en atombomb över Hiroshima? Varför?
- Atombomben i Hiroshima har kopplingar till både sinnelagsetik och konsekvensetik. Hur då?
- I domstolen spelar sinnelagsetiken stor roll. Varför?

Dygdetik (14:57 - 16:25)

- Vad innebär "dygdetik"?
- Ge exempel på egenskaper som du tycker är goda.
- Ger goda egenskaper alltid goda handlingar? Resonera tillsammans i klassen.

Avslutning (16:26 - SLUT)

- Hur skulle du sammanfatta de olika etiska modellerna?
- Varför kan det vara bra att känna till de etiska modellerna?

© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Solfilm Media AB.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

Etik och etiska modeller

Efter filmen

Gissa ordet

Låt eleverna titta på begreppen igen. Behöver de justera något eller gissade de ordet rätt från början? Behöver de undersöka några begrepp ytterligare genom att leta i andra källor?

Redovisning om etik

Undersök mer om etik och etiska modeller. Dela upp klassen i mindre grupper och låt gruppernas arbeten svara på en varsin fråga om etik och etiska modeller. Hitta på egna frågor eller välj en frågeställning nedan:

- Vad innebär den gyllene regeln? Varifrån kommer den?
- Vad betyder ditt samvete för hur du agerar? Ta reda på mer om samvetet och olika teorier kring hur samvetet fungerar.
- Fördjupa dig i en etisk modell. Varifrån kommer den och hur praktiseras den? Finns några bra exempel som kan förtydliga modellen?
- Eleverna kan också välja ett av de ämnen som tas upp under rubriken *Diskutera mer* och undersöka mer kring hur det resoneras kring dessa specifika frågor.

Varje grupp presenterar sina svar som en liten redovisning inför klassen. Diskutera sedan tillsammans i klassen.

Diskutera mer

Diskutera mer kring etik och etiska frågor. Exempel på ämnen som eleverna kan diskutera och resonera kring:

- Djuretik - har människan rätt att sätta sig över djuren och bestämma över deras liv?
- Dödshjälp och eutanasi - ska en person kunna bestämma själv över när denne vill dö? Ska andra kunna bestämma det?
- Dödsstraff - ska samhället ha rätt att döda grova brottslingar? Eller ska de få en chans att bättra sig?
- Genetik - ska människan kunna manipulera gener hur som helst? Var går gränsen för vad som bör och inte bör vara lagligt?
- Droger - ska droger vara förbjudna eller ska var och en kunna bestämma över sin droganvändning? Var går gränsen för den fria viljan?